

Täysistunto

Perjantai 21.4.2017 klo 13.00—13.33

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kaivoslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 10/2017 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 4/2017 vp

Toinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

13.01 **Pauli Kiuru kok:** Arvoisa rouva puhemies! Talousvaliokunnan mietintöön kaivoslain muuttamisesta on pujahtanut mukaan hieman kryptisesti kirjoitettu kappale. Sen perimmäinen tarkoitus jää helposti epäselväksi. Otan suoran lainauksen kappaleesta, se kuuluu seuraavasti: "Talousvaliokunta on aikaisemmin kaivoslain muutoksia käsitellessään puoltanut siirtymäajan pidentämistä hallituksen esityksessä tuolloin ehdotetusta kahdeksasta vuodesta viiteentoista vuoteen. Valiokunta pitää perusteltuna siirtymäajan edelleen pidentämistä ja ehdottaa, että valtioneuvosto ryhtyy valmistelemaan lainsäädäntöön muutoksia, jotka ovat tarpeen siirtymäajan edelleen pidentämiseksi siten, että kullankaivuuseen liittyvien kaivospiirien lakkauttaminen ei johda niiden hyödyntämisen ennenaikaiseen lopettamiseen."

Suomeksi sanottuna lause tarkoittaa sitä, että koneelliselle kullankaivuulle halutaan jatkoaikaa Lemmenjoen kansallispuistossa aina vuoteen 2025 asti. Vuoden 2011 kaivoslain uudistuksen yhteydessä Lemmenjoen konekaivajille myönnettiin 8 vuotta aikaa jatkaa toimintaansa, jonka jälkeen alueet piti maisemoida. Tämä tarkoittaa vuotta 2019. Pitkää 8 vuoden siirtymäaikaa perusteltiin vuonna 2011 nimenomaan kullankaivajien oikeuksien turvaamisella. Kansallispuiston toiminnan, matkailun ja ympäristön näkökulmista huomattavasti lyhyempi määräaika olisi ollut perustellumpi. Poliittinen päätös oli kuitenkin 8 vuotta, ja se oli kaikkien osapuolien hyväksyttävä. 8 vuoden siirtymäaika takasi koneellisen kullankaivuun harjoittajille riittävästi aikaa sopeutua tilanteeseen ja käyttää tekemänsä koneinvestoinnit ja muut hankinnat taloudellisesti loppuun.

Onneksi tämä nyt esillä oleva jatkoajan pidentäminen on vain valiokunnan toive. Hallituksen ei pidä ryhtyä valmistelemaan tällaisia lainsäädäntömuutoksia. Talousvaliokunnan esityksen taustalla lienee edustajakollega Kärnän lakialoite kaivoslain 182 §:n muuttamisesta, jossa toivotaan siirtymäajan pidentämistä 15 vuoteen. Lakialoitteessa mainitaan kullankaivuutoiminnan työllisyysvaikutuksiksi noin 15 henkilötyövuotta.

Matkailun, poronhoidon ja kalastuksen työllisyys- ja kansantaloudelliset vaikutukset ovat varmasti suuremmat. Ympäristöarvojen merkitystä kansallispuistossa ei voi liikaa ko-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2017 vp

rosta. Lemmenjoen kansallispuiston kaikki vedet laskevat Inarijärveen. Koneellinen kaivu sotkee vesistöjä. Vaskoolihuuhtonta on mahdollista myös jatkossa, koska se ei ole riskitilassa kansallispuiston toiminta-ajatuksen kanssa.

Mietinnössä ja lakialoitteessa esitetty jatkoajan iltalypsy ei sovellu Lemmenjoen kansallispuistoon eikä sopimuskulttuuriimme. Päätös 8 vuodesta tehtiin vuonna 2011, ja siinä on syytä pysyä. Tätä mieltä on myös saamelaiskäräjät. Hallituksen ei pidä ryhtyä lakihankkeeseen, jossa jo kerran sovittu asia uudelleen avataan. Kiusallinen lakikohta on sovittu, riitaa ei pidä enää uudestaan aloittaa. Sopeutumisaikaa on ollut riittävästi. — Kiitos.

13.05 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Kiitän edustaja Kiurua erinomaisesta puheenvuorosta ja teen ehdotuksen pöydälle jaetun tekstin mukaiseksi lausumaksi, jossa mietinnön perustelutekstin se kappale, jonka edustaja Kiuru luki, muutetaan kuuluvaksi seuraavasti: "Kaivosoikeuden raukeaminen, muuttaminen, peruuttaminen ja siirto. Talusvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa on eräänä yksittäisenä kysymyksenä noussut esille lain 182 §:n tarkoittama kaivosoikeuden raukeaminen, muuttaminen, peruuttaminen ja siirto. Tältä osin todetaan, että koneellisen kullankaivuun siirtymäaikaa Lemmenjoen kansallispuistossa ei kuitenkaan ole syytä pidentää." Tämä ehdotus tarkoittaisi sitä, että tältä osin palattaisiin varsinaiseen hallituksen esitykseen, joka meidän käsiteltävänämme on, eikä tuotaisi siihen aivan uutta elementtiä kaivoslain aivan toisenlaisesta kohdasta.

Kuten edustaja Kiuru totesi, matkailulla on suuri taloudellinen ja työllistävä merkitys. Ympäristövaliokunta on ihan vastikään saanut valmiiksi mietinnön Hossan kansallispuistosta, ja siinä yhteydessä kävi muun muassa selville, että Suomeen matkaa suunnittelevien matkailijoiden nettihauissa ylivoimaisesti suurin kysymystyyppi netissä on luonnonsuojelualueet. Siinä on kysymys todella paljon isommista taloudellisista ja työllisyysarvoista kuin koneellisessa kullankaivuussa. Nimenomaan Lemmenjoen alueelta viime aikoina on tullut huolestuttavia viestejä veden samenemisesta. Monet siellä käyneet sanovat, että maisema on aivan törkeän näköinen. Yle viime syyskuussa uutisoi, että Lemmenjoen kansallispuistossa osa koneellisista kullankaivajista rikkoo jopa lupamääräyksiä. Lemmenjoen vettä ei voi juoda, toisin kuin useimpien muiden Pohjois-Lapin järvien ja jokien voi, mikä on mielestäni suuri rikkaus ja ylpeydenaihe Suomelle.

Puhemies Maria Lohela: Otetaan vielä edustaja Modig ja sen jälkeen vastauspuheenvuoroja, jos on tarvetta.

13.08 Silvia Modig vas: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kiurun hyvään puheenvuoroon ja edustaja Hassin puheeseen on erittäin helppo yhtyä. Minä pidän kyllä tätä menettelytapaa huonona, että ujutetaan tänne mietintöön tällainen takiainen, joka ei edes kuulu käsittelyssä olevaan asiaan. Jos olisi ollut tiedossa tämä muutos, niin silloinhan tämä olisi pitänyt automaattisesti lähettää myös ympäristövaliokuntaan lausunnolle. Pidän tätä menettelytapaa huonona, eikä se mielestäni ole välttämättä eduskunnan arvovallan mukaista.

Minä kannatan edustaja Hassin tekemää muutosesitystä ja haluan vielä tuoda omana näkemyksenäni myös sen, että kansallispuistot, kuten edellisessä puheenvuorossa on todettu, ovat meille myös tärkeä brändi. Metsähallitus on itse selvittänyt, että yksi euro, joka kansallispuistoihin sijoitetaan, tulee kymmenkertaisena takaisin. Kansallispuistot ovat siis brändi, jota meidän pitää vaalia, ja koneellinen kullankaivu ei yksinkertaisesti sovi kansallispuistojen luonteeseen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2017 vp

Kannustan myös hallituspuoluelaisia kannattamaan tätä edustaja Hassin esitystä, koska se ei siis millään tavalla ole tämän hallituksen esityksen vastainen, se ei ole hallitusohjelman vastainen eikä siten myöskään hallituksen tavoitteiden vastainen. Se vain poistaa tämän hieman kummallisella tavalla mukaan tuodun takiaisen, joka ei tähän esitykseen kuulu.

13.09 Mikko Kärnä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä nyt valitettavasti tuntuu siltä, että aivan kaikki edustajat, jotka nyt ovat puheenvuoroja käyttäneet, eivät tunne sitä tilannetta siellä Lemmenjoella riittävän hyvin. Itse noin paikallisena totean, että tilanne Lemmenjoella on erittäin hyvin hallinnassa ja tällä muutoksella, tällä siirtymäajan jatkamisella, päinvastoin vahvistetaan sen alueen luontoarvoja.

Mitä tulee siihen liialliseen kiirehtimiseen, se on erittäin vaikeaa kaivospiireille, jos ne lakkautetaan, se on erittäin haastavaa ennen kaikkea niiden vesitalouden kannalta. Nyt jos me saamme tätä jatkoaikaa sinne lisää, niin sillä varmistetaan, että ympäristöarvoista kyetään huolehtimaan parhaalla mahdollisella tavalla.

Puhujat eivät myöskään täysin nyt tiedosta sitä, että kullankaivuu on sidoksissa siihen Lemmenjoen matkailuun. Se on matkailuvaltti. Ja mikäli kullan kaivaminen loppuu Lemmenjoella, niin monet monet turistit jättävät sitten käymättä kunnassa. On äärettömän tärkeää, että se toiminta siellä voi jatkua.

13.10 Susanna Huovinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä käytettiin itse aiheeseen liittyen edustajien Pauli Kiuru ja Hassi hyvät puheenvuorot. Itse haluan puuttua tähän menettelytapakysymykseen, aivan kuten edustaja Modig täällä jo aiemmin.

Minusta on hyvin erikoista se, että ilmeisesti hyvin teknisluontoinen kaivoslain muutos tuodaan valiokuntaan lähettämättä sitä ympäristövaliokuntaan, koska ajatellaan, että siihen ei liity lainkaan näitä ympäristöasioita. Tämä oli kai se käsitys siinä vaiheessa, kun mietittiin, mitkä valiokunnat tähän kantaa ottavat. Nyt sitten, kun mietintö on valmis, huomaamme, että tänne on ujutettu asia, joka on erittäin perustavaa laatua oleva, josta on, niin kuin edustaja Kiuru täällä totesi, vuonna 2011, ei siis kovin kauan sitten, tehty pitkällisten neuvottelujen jälkeen tietynlainen ratkaisu. Minusta tämä, arvoisa rouva puhemies, osoittaa kyllä, että jos me tällä tavoin alamme menetellä eduskunnan eri valiokunnissa, että [Puhemies koputtaa] me tuomme näihin mietintöihin tavaraa, joka ei sinne kuulu, niin olemme hyvin äkkiä erittäin vaikeassa tilanteessa.

13.11 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kärnä sanoi, että ympäristön kannalta olisi parempi, jos tätä jatkoaikaa annetaan ja olisi aikaa sopeutua tilanteeseen. Yrityselämä on aika dynaamista. Olen ollut itse yrittäjänä kahdeksan vuotta, ja nyt yrittäjille on annettu 8—9 vuotta aikaa sopeutua tähän tilanteeseen. En tiedä, kuinka pitkälle sitä pitää venyttää horisonttiin, että siihen tilanteeseen ehtii sopeutua.

Sitten mainittiin tästä, että matkailun kannalta on hienoa lähteä katsomaan kansallispuistoon kaivinkoneita ja rännejä sun muita, raiskattua ympäristöä. Jos minä haluan lähteä katsomaan kaivinkoneita, minä lähdän Kehä kolmosen varteen jonnekin katepillariyrityksen pihaan katsomaan niitä kaivinkoneita ja näen niitä siellä tarpeekseni.

Meillä on Suomessa kohta 40 kansallispuistoa. Kaivinkoneet eivät kuulu kansallispuistoihin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2017 vp

13.12 **Markus Mustajärvi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lemmenjoella kullankaivajat olivat paljon ennen puistoa. Kullankaivuu on osa paikallista elämänmuotoa, kulttuuria ja elinkeinotoimintaa, ja silloin kun kaivoslakia käsiteltiin, minä olin jo silloin sitä mieltä, että kahdeksan vuoden siirtymäaika on aivan liian lyhyt niille ihmisille, jotka ovat ehkä laittaneet koko omaisuutensa siihen elinkeinotoimintaan. Muistan sen käsittelyn: vastuuministeri antoi nimenomaan kullankaivajille löysä lupauksia siitä, että heidän elinkeinotoimintansa voi jatkua, ja hallituksen toimien oikeudenmukaisuutta valvova viranomaisen huomautti ministeriä, että hän oli puhunut sellaista, mikä ei pidä paikkaansa. Eli kullankaivajia harhautettiin. Menettelytapa, miten tämä asia ajatellaan korjata nytten, on aivan onneton, ja se itse asiassa tahraa hyvän tarkoituksen. Siellä on sisällä lakialoite, jonka takana minäkin olen. Sen pohjalta asiaa olisi voinut edistää, jos vain hallituspuolueista löytyy enemmistö.

13.13 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia edustaja Mustajärvelle seikkaperäisestä, hyvästä selvityksestä ja hyvistä perusteluista. Tuen toki mietintöä ja myös edustaja Kärnän aloitetta.

Tämä suomalainen luonnonkäyttö on saamassa yhä kummallisempia muotoja. Täällä on ihan selkeästi äskeisistä vastustavista puheenvuoroista käynyt ilmi se, miten luonnonsuojelua ja erilaisia sääntöjä ja rauhoitusalueita käytetään taloustoiminnan esteenä. Ymmärrän tämän Lemmenjoen kansallispuiston ongelmallisen, vaarallisen tilanteen siinä mielessä, että joku ajattelee, että meneekö luonto piloille. No, ei varmasti mene, kun kaikki maisemoidaan ja kymmenen vuoden kuluttua sen jälkeen, kun asia on ohi, mitään ei näy enää siellä. Mutta yleensäkin tämä suomalainen ajattelumalli, jossa kaikki pitää rauhoittaa, kieltää: Me otamme 5 miljardia velkaa joka vuosi, meillä on 300 000 työtöntä, ja jos ei luonnonvaroja pystytä käyttämään, niin onko sitten tämä, että rakennetaan keskuspuistoja, rakennetaan tänne kaikki yhteen paikkaan ja maksetaan monta miljardia asumistukia, teidän mallinne Suomen laman torjumisessa? Meillä on valtavan rikas maa erilaisia raaka-aineita. Käytetään niitä raaka-aineita järkevästi ja nostetaan kansan elintaso. Tällä menettelyllä, mitä te itse kannatatte, [Puhemies koputtaa] tämä maa menee konkurssiin, mutta ehkä teille ei sitten se vastuu kuulu.

13.15 **Riitta Myller sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin haluan kiinnittää huomiota ennen kaikkea pelisääntöihin, pelisääntöihin siltä kannalta, miten asioita käsitellään täällä eduskunnassa, ja siitä on jo moni puhunut. Kysymys on kuitenkin luonnonsuojelualueesta, ja silloin jos luonnonsuojelualueelle tehdään uudenlaisia toimintaehdotuksia, on ilman muuta selvää, että ympäristövaliokunta myöskin pääsee asiaan sanansa sanomaan.

Toinen asia on se, että 9 vuoden siirtymäsäännöksen, joka on tässä olemassa, pitäisi kaiken järjen mukaan olla riittävä vaikka minkälaisen toiminnan osalta.

Sitten vielä yhtenä pelisääntönä on se, millaisen toimintavarmuuden meidän lainsäädäntömme antaa erilaisille toimijoille, kun me ensin teemme lainsäädäntöä ja sitten suurin osa ihmisistä toimii sen lainsäädännön mukaisesti ja sitten kerrommekin, että ei vaiskaan, että ne, joilla on kovin ääni, ovat saaneetkin nyt sitten asiansa uudelleen käsittelemään.

13.16 **Kaj Turunen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä 182 §:llä, jota käsitellään tässä mietinnössä, on tausta se, että vuonna 2010 talousvaliokunta käsitellessään

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2017 vp

tätä lakia linjasi valiokunnan mietinnössä — valiokunnan kanta oli — että tämän 8 vuoden siirtymäajan pitäisi olla 15 vuotta. Talousvaliokunta tältä osin ei ole muuttanut kantaansa, ja kun tämä asia tuli asiantuntijakuulemisessa esille, siihen otettiin nytkin mietinnössä kantaa.

Mitä tulee sitten tähän lakialoitteeseen, niin valiokunta ei käsitellyt tätä lakialoitetta tässä yhteydessä siitä syystä, että tämä pykälä ei ollut hallituksen esityksessä auki, ja toisaalta myöskään sen takia, että siinä on alle sata nimeä. Mutta niin kuin sanottu, valiokunta otti tähän 182 §:ään sillä tavalla kantaa, että toivoisi hallituksen, kun se tuo esityksensä liittyen muuhun kaivoslakiin, tässä yhteydessä tuovan tämän pykälän myöskin [Puhemies koputtaa] sitten käsittelyyn, jolloin siinä vaiheessa varmastikin, kun tätä käsitellään, [Puhemies koputtaa] ympäristövaliokunta saa antaa lausuntonsa.

13.17 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kärnä väitti, että Lemmenjoella tilanne on hyvin hallinnassa ja ympäristö suorastaan hyötyy koneellisesta kullankaivuusta. Luen Ylen uutisen viime syyskuulta, joka kertoo, että "Lemmenjoen sumentunut vesi tulee selvästi paikasta, jossa kaivetaan koneellisesti kultaa, sanoo Lapin ely-keskus. He näkevät, että toiminta ei ole enää ympäristöluvan mukaista. Lapin ely-keskuksen ympäristöinsinööri Tarmo Oikarinen on keskiviikkona käynyt Lemmenjoen kansallispuistossa tutkimassa Lemmenjoen sumentuneen veden tilannetta. Viime aikoina Lemmenjoen alueen asukkaita on puhuttanut sameutunut vesi, joka on joen yläjuoksulla. Oikarinen kertoo Yle Sääpille, että alkuvuokolla sumentunut vesi on tullut selvästi yhdestä paikasta, missä kaivetaan koneellisesti kultaa. Sen lisäksi myös tulva aiheuttaa humusta, kun vertaa normaaliin kesään". — Tämä nyt tällaisena pikkuotoksena siitä, mitä siellä paikan päällä oikeasti tapahtuu.

Kaikkien niiden kollegojen kanssa, jotka ovat arvostelleet [Puhemies koputtaa] sitä menettelytapaa, mikä talousvaliokunnassa on omaksuttu, että on otettu aivan eri kohta kaivoslaista [Puhemies koputtaa] esille kuin mitä hallituksen esitykseen kuuluu, olen samaa mieltä.

13.18 Mikko Kärnä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä nämä puheet edelleen osoittavat sen, että suuri osa puhujista ei ole siellä Lemmenjoella käynyt. Minä ainakin pidän todella hämmentävänä sitä, millä tavalla tässä loukataan kullankaivajia, niitä henkilöitä, jotka siellä niska limassa töitä tekevät, noin 25 kiloa kultaa kaivavat kaivospiireiltä ja tuottavat merkittävästi rahaa sinne Inarin kunnan paikallistalouteen ja ovat myös yksi matkailunähtävyys. Samaten unohtuu tässä keskustelussa se, että eniten tästä siirtymäajan pidentämisestä hyötyvät ne kaivospiirit, joissa kaivetaan ilman konevoimaa. Eli ne lapiokaivajat hyötyvät tästä muutoksesta kaikista eniten. Että toivoisin kyllä ymmärrystä.

Talousvaliokuntaa haluan kiittää siitä, että se otti tämän asian esille. Mielestäni on aivan yhdentekevää, millä menettelytavalla tämä vääryys korjataan, kunhan se nyt korjataan, ja on varmastikin perusteltua nyt odottaa tästä sitä hallituksen esitystä, ja siinä vaiheessa, kun hallituksen esitys tulee, ympäristövaliokunta pääsee myös esittämään käsityksensä asiasta.

13.19 Pertti Salolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä asiasta ei saa tulla hallituksen esitystä. Kysymyshän on ihan selvästi siitä, niin kuin täällä edustaja Kiuru totesi, että tässä sekä menettelytavat että se itse asia ovat aivan pielessä. [Eduskun-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2017 vp

nasta: Kyllä!] Täällä Kärnä kysyi, kuinka moni tietää, mikä tilanne on Lemmenjoella. Minä tiedän, olen käynyt siellä useita kertoja. Jos otetaan ilmakehä lentokoneesta siitä alueesta, niin koko se uoma on valtavalta pituudeltaan täysin möyryttynyt ja sekaisin. Joesta ei voi enää puhua yhtään mitään tässä yhteydessä. Siksi tämä menettelytapa sinänsä jo ärsyttää. Miksi se yritetään salakavalasti täällä tuoda tällä tavalla tänne käsittelyyn? Vastustan tätä jyrkästi ja tulen äänestämään edustaja Hassin esityksen puolesta juuri siitä syystä, että tämä asia on saatava kaadetuksi.

13.20 **Silvia Modig vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minä kyllä paheksun näitä puheita, että täällä loukataan kullankaivajia. Päinvastoin meidän on siis kaikille yrittäjille luotava ennakoitava, turvallinen ilmapiiri, missä lainsäädäntö ei poukkoile eikä varsinkaan kulman kautta ujuteta muutoksia, joita ei ole suunniteltu ja joita ei ole halettu.

Tämä eduskunta tuntuu suhtautuvan koko kansallispuisto-käsitteeseen aivan kummallisesti. Kun me perustamme Hossan kansallispuistoa satavuotisjuhlavuotemme kunniaksi, puhuttiin jopa siitä, että sehän voisi olla tämmöinen eräpuisto. Voidaan tehdä eräpuistoja, mutta se ei ole kansallispuisto. Luonnonsuojelulaki aivan selvästi kertoo, mitkä ovat puitteet, mitä tarkoitetaan kansallispuistolla. Koneellinen kullankaivuu ei yksinkertaisesti kuulu kansallispuistoon. Jos me ajattelemme vaikka kansainvälisiä matkailijoita, niin kyllä se pettymys on valtava, kun sinä olet tullut maapallon toiselta puolelta tänne kokeaksesi koskemattoman erämaan ja sinä törmäätkin kaivinkoneisiin. Enpä usko, että tullaan enää toiste. Kansallispuistoilla on myös selvästi todettu olevan paljon merkitystä aluetaloudellisesti. Mutta oli kukin nyt sitten mitä tahansa mieltä siitä koneellisesta kullankaivuusta, [Puhemies koputtaa] niin tämä menettelytapahan tässä on se, minkä takia tämä Hassin esitys pitää poistaa.

13.22 **Kaj Turunen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun täällä nyt kovasti kritisoidaan tätä menettelytapaa, niin ei tässä menettelytavassa ole mitään erikoista. Ympäristövaliokunnan puheenjohtaja Hassille tiedoksi: Talousvaliokunta ei ole ottanut mitään uutta käytäntöä. Minä viittaan siihen, että 2010 talousvaliokunta on tästä samaisesta asiasta lausunut ja kantansa kertonut. Nyt kun tämän asian yhteydessä asiantuntijakuulemisessa on tämä asia tullut esille, niin talousvaliokunta toistaa sen oman näkemyksensä sieltä vuodelta 2010 mutta itse asiassa ei esitä mitään muuta kuin että näiltä osin hallitus voisi tuoda esityksen halutessaan käsittelyyn. Jos hallitus näin päättää tuoda esityksen tämän 182 §:n kohdalta, niin ilman muuta se menee sitten ympäristövaliokuntaan lausunnolle. Minun mielestäni ei ole ollenkaan mitään erikoista tässä järjestelyssä. Jos talousvaliokunta olisi tehnyt konkreettisia toimia tämän suhteen, niin sitten asia olisi toinen, mutta nyt on vain ehdotettu, että hallitus halutessaan voi tehdä esityksen.

13.23 **Kari Uotila vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun valiokunta tekee mietinnön, niin sillähän on kolme osaa käytettävissä. Se voi tehdä suoranaisia pykälä- tai lakimuutoksia, se voi tehdä lausumia, tai se voi kirjoittaa niin sanottuun leipätekstiin ohjeistusta ja kannanottojaan. Niillä kaikilla on tarkoitus vaikuttaa, [Eduskunnasta: Kyllä!] totta kai myöskin sillä perustekstillä. Jos siinä kirjoitetaan ja vähän kehoitetaan hallitusta ryhtymään toimenpiteisiin johonkin suuntaan, niin se on silloin sen valiokunnan arvovallan ja koko eduskunnan arvovallan käyttämisestä sen asian eteenpäinviemiseksi. Kun

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2017 vp

se ujutetaan tällä tavalla periaatteiden vastaisesti valiokunnan mietintöön, niin tämä on todella iso periaatteellinen kysymys ja väärä menettely. Jos hallituksella on hinkua lähteä muuttamaan näin perustavaa laatua olevaa asiaa, niin se tekee sitten omia esityksiään, joita en toivo todellakaan sen tekevän, mutta menettelytapana tällainen ujuttaminen on todella härskiä.

13.24 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Kuten täällä talousvaliokunnan puheenjohtaja Turunen totesi, ainakin talousvaliokunta on linjakkaasti ollut samalla kannalla jo vuosia. Ja jos talousvaliokunta esittää, että lakia ruvetaan valmistelemaan, niin jos näin sitten tapahtuu, niin sehän aikanaan tulee tänne saliin ja käy erikseen valiokuntakäsittelyt. Minun mielestäni talousvaliokunta on toiminut oikein ja asiantuntijoita kuultuaan on tehnyt sen päätöksen, millä tavalla turvataan se, että kaivospiirit eivät ennen aikojaan lopu.

13.24 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Eihän talousvaliokuntakaan aina voi repiä tehtyjä päätöksiä auki uudelleen. Ja jos sovitaan siirtymäajasta, niin onhan se tavattoman huonoa lainsäädäntöä, jos oletusarvo on se, että siirtymäaika kerta toisensa jälkeen pidennetään — kyllä sielläkin pitää suunnitella toimintaa sen annettun siirtymäajan puitteissa ja ryhtyä vaadittaviin toimenpiteisiin.

Kaivinkoneita näkee kyllä Kehä kolmosen sisäpuolellakin. Minä en usko millään, että se olisi matkailuvaltti Lapissa. Sen sijaan puhdas luonto, puhdas vesi on, ja tiedämme, että koneellinen kullankaivuu vaikuttaa tähän matkailuvalttiin negatiivisesti. Tämä laskee Inarijärveen, ja se vaikuttaa jo nyt kalastukseen, se vaikuttaa veden laatuun. Siellä ne matkailuvaltit ovat, eivät niissä kaivinkoneiden katseluissa.

13.25 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todellakin, talousvaliokunta on antanut mietintönsä, ja sen mukaan meidän tulee elää.

Minun mielestäni tässä talossa, koko Suomessa on leviämässä sellainen mieliala, että emme saisi käyttää luonnonvarojamme — ja tässä tapauksessahan tämä homma, kullankaivuu, on alkanut 1800-luvulla, jo kauan kauan sitten, niin kuin edustaja Mustajärvi omassa puheenvuorossaan äsken sanoi. Mutta se yleinen mieliala tässä maassa, että me emme luonnonvarojamme saa käyttää, ja sama koskee metsätaloutta, yleensä maankäyttöä: se pyritään keskittämään tänne Etelä-Suomeen yksiin paikkoihin ja kaikkialla muualla tehdään sitten luonnonsuojelualueita. Onko teillä tarkoitus, että tässä maassa on sadan vuoden kulluttua 100 prosenttia kansallispuistoja, muutama luonnonpuisto ja Helsinki? Ei tällä keinoin, eihän näin voi elää! Kyllä meidän on rohkeasti käytettävä luonnonvarojamme, säästäten viisaasti, niin kuin Suomi on aina tehnyt. Ja kun tämä mietintö oli sitä paitsi vielä yksimielinen, niin toivoisin, että nyt tässä — kun kerran puolustetaan hallituksen linjoja ja suomalaista maankäyttöä ja raaka-ainettamme ja voimavarojemme käyttöä — olisimme linjakkaita. Emme saa arvostusta sillä, että hypimme sinne sun tänne ja takaisin [Puhemies koputtaa] emmekä itsekään tiedä, mitä teemme.

13.27 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä menettelytavassa kiinnittäisin huomiota vielä siihen, että siinä tekstissä, joka talousvaliokunnassa hallituksen esityksen pykälien ulkopuolelta on otettu valiokunnan mietintöön, ei sanota tätä asiaa selkokielellisesti. Siinä ei puhuta kansallispuistosta eikä siinä puhuta Lemmenjoesta, mutta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2017 vp

Lemmenjoen kansallispuiston koneellista kullankaivuuta sillä kuitenkin tarkoitetaan. Mielestäni myöskin asiallisiin oikeusvaltion menettelytapoihin kuuluu se, että kun eduskunnassa tehdään päätöksiä, olivatpa ne sitten mietinnön perustelutekstiä tai lausumia tai lakipykälää, ne ovat sellaisia, että niiden sisällön ymmärtää normaali ihminen, mukaan lukien normaali kansanedustaja. Tämä sen sijaan on minun mielestäni, voisi sanoa, salakielinen teksti, jonka ymmärtämiseksi täytyy tuntea kaivoslain neuvotteluhistoria vuosilta 2010—2011. Tämäkään ei mielestäni ole hyväksyttävä menettelytapa.

Puhemies Maria Lohela: Aika rientää, joten ehditään ottaa vielä edustajat Kärnä, Modig, Mustajärvi ja Kiuru, ja sitten keskustelu täytyy keskeyttää.

13.28 **Mikko Kärnä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Totean kyllä tässä, että mielestäni tavattoman huonoa lainsäädäntöä olisi sellainen, jossa me emme ole valmiita muuttamaan tehtyjä päätöksiä, jos on katsottu, että ne ovat vääriä. Tässä tapauksessa tämä siirtymäajan jatkaminen olisi äärettömän tärkeä asia, että siellä Lemmenjoella ei mennä siihen ryöstöhyödyntämiseen ja että kaikki ympäristöhaitat kyetään alueella minimoimaan.

Haluan myös muistuttaa edustajille, että Lemmenjoen kansallispuiston pinta-ala on 2 850 neliökilometriä — 2 850 neliökilometriä — ja erittäin pienellä, ehkä prosentin osuudella tästä neliökilometrimäärästä siellä kaivetaan kultaa. Siellä on täysin mahdollista kulkea pitkä viikon vaellus näkemättä yhtään kaivinkonetta tai sattumatta minnekään. Tässä nyt luodaan vääriä mielikuvia siitä, niin kuin meillä olisi kansallispuisto, joka on täynnä joitakin katepillareita. Ei ole, siitä ei ole kyse Lemmenjoella.

Hämmästelen myös tätä, että täällä on nyt kyllä valtavasti esiintynyt Inarin kunnan paikallistalouden asiantuntijoita. Kyllä se kunta paras asiantuntija on, ja kunta kannattaa sitä, että tätä siirtymäaikaa jatketaan.

13.29 **Silvia Modig vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Te, edustaja Kärnä, kyllä nyt saivartelette. Siis tähän mietintöön on lisätty kannanotto, joka ei liity käsiteltävään asiaan. Edustaja Hassi kuvasi hyvin, minkä takia väärillä keinoilla tätä asiaa pyritään edistämään.

Te sanoitte, edustaja Kärnä, että kyllä se kunta on paras asiantuntija. Metsähallitus on laskenut, että jokainen euro, mitä me laitamme kansallispuistoihin, tuo 10 euroa takaisin aluetaloudelle. Se matikka varmaan jokaisessa kunnassa toimii aivan samalla tavalla.

Täällä puhuttiin siitä, että kullankaivajat ovat olleet paikalla jo pitkään ennen kuin kansallispuisto on perustettu. Kyllä, mutta ei ollut kaivinkoneita. Tässä pitää nyt erottaa kaksi asiaa, lapiokaivuu ja koneellinen kaivuu. Jos teidän pyrkimyksenne, edustaja Kärnä, on auttaa nimenomaan lapiokaivuuta, niin silloinhan te ilomielin kannatatte edustaja Hassin muutosesitystä, joka puuttuu ainoastaan koneelliseen kullankaivuuseen.

13.30 **Markus Mustajärvi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kärnän ja muidenkin keskustalaisten edustajien, ennen kaikkea maakuntaedustajien, olisi pitänyt muistaa Tenojoki-asiassa se, mistä löytyy paikallinen asiantuntemus. Se löytyy sieltä Utsjoelta, ja te ette kuunnelleet sitä patkääkään. Ja jos ministeri kaivoslaissa harhauttaa kansanedustajia ja niitä, joita asia eniten koskee, niin se pitäisi tässäkin keskustelussa muistaa, kun syytetään poukkoilevasta lainsäädännöstä. Jos asian kokee oikeaksi, niin kyl-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2017 vp

lä kai silloin pitää huolehtia ensimmäiseksi siitä, että täällä eduskunnassa, tässä salissa, niin ministeri kuin kansanedustajatkin toimivat lain mukaisesti.

Lappilaisena kansanedustajana olen seurannut kyllä, kuinka monen puistopäätöksen yhteydessä on viety metsästysoikeudet, on viety kulkemisoikeudet, on tingitty työpaikoista, jotka on luvattu. Ja itse asiassa 36 vuotta Savukosken kunta on odottanut sitä tiekorjausta, joka luvattiin UK-puistolain perusteluissa — 36 vuotta, ja vielääkään sitä ei ole toteutettu.

13.31 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jos haluaa tutustua historialliseen kullankaivuuseen ja siihen ympäristöön, niin kannattaa mennä Ivalojoelle Kultalaan. Pahoittelen, että sinne joutuu kävelemään 12 kilometriä, moottoritietä pitkin ei pääse, eikä siellä sitten ole vastassa myöskään kaivinkoneita. Mutta se on historiallinen paikka, jossa nämä näkökulmat tulevat esiin.

Talousnäkökulmasta on puhuttu. Edustaja Kärnän aloitteessa sanotaan, että kullankaivuun vaikutus on 15 henkilötyövuotta. Kysymys on siitä, että kun toiseen koriin asetetaan se, kuinka paljon se vaikuttaa matkailuun, poroelinkeinoon ja kalastukseen, niin on aivan selvää, itsestäänselvää, että ne arvot ovat suurempia. Jos talousnäkökulmasta katsotaan, mitä talousvaliokunnan pitää katsoa, niin taloudelliset arvot, matkustamisen kannalta, maahan tulevien turistien kannalta, ovat aivan varmasti suuremmat.

Puhemies Maria Lohela: Suuren valiokunnan kokouksen vuoksi keskustelu ja asian käsittely keskeytetään.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin.